

در مقایسه تابستان امسال و پارسل مشخص شد

کاهش عنوان و شمارگان کتاب در ماه گرم سال

شرایط رکود و فروش پایین کتاب، همراه با افزایش بی‌سابقه قیمت کتاب در بازار، وضعیت ناخوشایندی را برای صنعت نشر رقم زده است، به گونه‌ای که افت بازار کتاب و میزان مشتریان اقلام فرهنگی بدون نیاز به آمار و ارقام هم مشخص است، اما با سرزدن به آمارهای منتشر شده توسط موسسه خانه کتاب و ادبیات ایران متوجه می‌شویم که این افت به صورت محسوسی در آمارها هم دیده می‌شود؛ مثلاً کافی است

میزان شمارگان و تعداد عناوین کتاب‌های منتشر شده در یک بازه زمانی مشخص مانند تابستان ۱۴۰۱ را با تابستان ۱۴۰۰ مقایسه کنیم تا این افت را متوجه شویم. براساس آمار منتشر شده در ویژه‌نامه آینه نشر موسسه خانه کتاب و ادبیات ایران، در سه ماه دوم امسال یعنی در تابستان امسال ۱۸ هزار و ۸۷۵ عنوان کتاب منتشر شده است، درحالی که تابستان سال گذشته، این تعداد ۱۹ هزار و ۶۴۲ عنوان بوده

است و براساس آمار، شاهد کاهش ۴ درصدی عنوان‌های کتاب منتشر شده در بازار بوده‌ایم. نگاهی به شمارگان کتاب‌ها در تابستان امسال نشان می‌دهد کتاب‌ها در شمارگان ۱۵ میلیون و ۲۴۰ هزار و ۱۲۶ نسخه منتشر شده‌اند و این آمار در تابستان سال گذشته، ۱۶ میلیون و ۵۴۶ هزار و ۶۲۹ نسخه بوده که بازهم نشان‌دهنده ۸ درصد کاهش شمارگان است.

گفت‌وگوی «جام‌جم» با سیروس دهقان‌شیری، محافظ و همراه سردار شهید حاج‌قاسم سلیمانی

شخصیت فرهنگی حاج قاسم، راز تاثیرگذاری اوست

محمد دشتی
نویسنده و پژوهشگر
فهرنگی تاریخ شفاهی معاصر

حفاظت از جان یک فرمانده ارشد نظامی آن هم در طول ۱۵ سال، می‌تواند با خاطرات فراوانی همراه باشد اما وقتی صحبت از همراهی و حفاظت از حاج قاسم سلیمانی در میان باشد، باید منتظر حرف‌ها و یادمانده‌های متفاوت و خاصی بود. سیروس دهقان‌شیری که حاصل ۱۵ سال زندگی و همراهی با حاج قاسم را در کتاب «همراه» به زبان قلم جاری کرده است، در گفت‌وگو با جام‌جم نه از بحث‌های تخصصی حفاظت از شخصیت و مسائل امنیتی و حفاظتی، که درباره شخصیت فرهنگی، موانست سردار با کتاب و کتابخوانی و روحیه مردم‌داری آن بزرگمرد سخن گفته است. حرف‌هایی که نشان می‌دهد همراهی و زیست همدلانه با سردار، او را در مسیری متفاوت از روال زندگی یک محافظ و به‌اصطلاح (بادیگارد) قرار داده، تا قدرتش در چرخش قلم و بهره‌گیری از کلام، کمتر از مهارت در استفاده از سلاح و توانمندی‌های تخصصی آن حرفه سخت‌ناباشد. حاصل این گفت‌وگوی مصمیمی را در ادامه می‌خوانید.

[۱] در ایام شهادت سردار رشید اسلام حاج‌قاسم سلیمانی، سردار شهید حاج‌ابومهدی المهندس و هشت نفر از یاران باوفای‌شان هستیم. با توجه به این‌که خاطرات و یادمانده‌های جنابعالی از مدت ۱۵ سال همراهی با سردار به عنوان محافظ و همراه ایشان در دومین سالگرد شهادت حاج‌قاسم عزیز منتشر و در قالب دو کتاب گویای «همراه» و «هم‌سایه» با همکاری هنرمندانی چون محمدحسین لطیفی و فرهاد قاتیان از سوی ایران صدا رونمایی شد. لطفاً درخصوص این کتاب برای ما بگویید.

در سالگرد شهادت حاج قاسم عزیز و یاران باوفای ایشان یعنی شهیدان سردار ابومهدی المهندس، سردار سرتیپ حسین پورجعفری، سرهنگ پاسدار شهرد مظفری‌نیا، سرگرد پاسدار هادی طارمی، سروان پاسدار وحید زمانیان و چهار شهید سرافراز عراقی همراه‌شان با هم صحبت می‌کنیم، این درحالی است که در دیدار خانواده گرمی حاج قاسم عزیز با حضور آیت‌ا... خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی که روز ۱۱ دی‌ماه سال جاری صورت گرفت، جدای از همه نکات ارزشمندی که معظّم‌له مطرح کردند، به نکته‌ای بسیار بااهمیت اشاره فرمودند و آن نکته هم این بود: «در تجلیل از سردار[سلیمانی] و تبیین خصوصیات او نباید به گونه‌ای سخن گفت و عمل کرد که خصوصیات سردار ماورای و دست‌نیافتنی تصور شود.» من می‌خواهم از این نکته بسیار مهم حسن استفاده‌ای کنیم و بگوییم که هدف بسیار مهم و محوری ما در بیان خاطرات ما با سردار و انتشار کتاب «همراه» که همزمان دو نسخه صوتی آن در قالب دو کتاب گویای «همراه» و «هم‌سایه» توسط ایران‌صدا ارائه شد، پرداختن به چهره نورانی و درعین حال واقعی و صمیمی شهید بزرگوارمان بود تا در قالب تجارب زیسته‌ای که داشتم، عینیت آنچه را در طول ۱۵ سال محافظت و همراهی با سردار لمس و تجربه کرده بودم، به زبان قلم بیاورم.

[۲] در کتابی که از شما منتشر شده در چند مورد به وجه فرهنگی و تربیتی و چهره اجتماعی سردار و همچنین توجه ایشان به امور فرهنگی و ازجمله کتاب و کتابخوانی اشاره کرده‌اید. از آنجا که محور گفت‌وگوی ما هم چهره فرهنگی و سیمای اجتماعی تاثیرگذار ایشان است، در این خصوص بیشتر برای ما بگویید.

یکی از درس‌های بزرگی که در همراهی با حاج‌قاسم عزیز، آموختم جامع‌الطرف بودن و توجه آن بزرگمرد به نکاتی بود که نشان می‌داد برای پرورش جسم و روح و ذهن خودشان از هیچ تلاشی فروگذار نمی‌کنند. ازجمله این امور توجه و اهتمام به امر کتاب و کتابخوانی و مطالعه کتاب‌های متنوع و گوناگون بود. موضوعی که در آموزه‌های دینی و ارزشی دین مبین اسلام نیز خیلی بر آن تاکید شده است و رهبر معظم انقلاب نیز به این موضوع خیلی اهمیت داده و حضور طولانی معظّم‌له در نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب در ادوار مختلف، برای کتابخوان‌ها و علاقه‌مندان به ادب و معرفت، موضوعی جالب و

به یادماندنی بوده است.

سردار سلیمانی ضمن این‌که به موضوع کتاب و کتابخوانی علاقه‌مند بودند، همواره به موضوع مطالعه‌کتاب و خواندن متونی که شاید برای فرماندهی در سطح ایشان مرسوم نباشد، اهتمام جدی داشتند. برای نمونه می‌توانم به زمانی که برای حضور در جلسه گرامیداشت شهدا از ایشان دعوت شده و قرار بود در شهرهایی مثل زاهدان، شیرپایا یا دیگر شهرستان‌های حضور داشته باشند اشاره کنم که همواره مقید بودند دو یا سه ساعت در مکانی خلوت کتاب‌ها یا مقالاتی را مطالعه و ضمن یادداشت‌برداری از محتوای آن منابع، در سخنرانی‌های خود استفاده کنند. البته موضوع کتابخوانی و مطالعات سردار فقط به خواندن برای استفاده در چنین مراسم و برنامه‌هایی خلاصه نمی‌شد و یکی دیگر از برنامه‌های مستمرشان این بود که همه‌روزه، اکثر روزنامه‌های کشور را از هر جناح، حزب و گروهی که بود مطالعه می‌کردند و این استمرار و توجه در مرور نشریات کثیرالانتشار به گونه‌ای بود که چنانچه موفق به مطالعه آن در آغاز روز نمی‌شدند، روزنامه‌ها را داخل خودرو و در مسیر رفتن به جلسات و برنامه‌های روزانه مرور و مطالعه می‌کردند. ضمناً مقید بودند که اگر مطالب مهم یا مرتبطی در این نشریات درج شده بود، آن را پیگیری کرده و درصورت لزوم مطالبی را به اشخاص، افراد یا مدیران نشریه مورد نظریادآوری و گوشزد و درصورت نیاز تذکر می‌دادند.

[۳] موری بر خاطرات و به یادمانده‌های شمار کتاب‌هم‌راه‌نشان از این دارد که سردار علی‌رغم مسئولیت‌ها و دغدغه‌های فراوانی که داشتند، به موضوعاتی که می‌توانست باعث ماندگاری آثار می‌ماند یادگارهای دفاع مقدس یا یاد و نام شهدای عالیقدر انقلاب اسلامی شود، توجه ویژه‌ای داشتند. از این مورد هم برای ما صحبت کنید.

با اطمینان کامل می‌توانم بگویم که سردار سلیمانی عزیز از زمانی که در ابتدای جنگ تحمیلی لباس رزم بر تن کرد، تا لحظه شهادت در

جمعه ۱۳ دی ۱۳۹۸ همواره مانند یک نظامی آماده رزم، برای هر اقدام و عملیاتی آماده و مهیا بود، درعین حال به خاطر می‌آورم وقتی که موزه دفاع‌مقدس در کرمان افتتاح شد، انکار یکی از بزرگ‌ترین آرزوهای حاج‌قاسم برآورده شده بود. موضوع هم از این قرار بود که بایش بینی‌ها و برنامه‌ریزی‌هایی که صورت گرفت و تلاش و کوشش شبانه‌روزی نیروها و مدیریت عالی حاج‌قاسم و اقدامات شایسته مسئولان و دست‌اندرکاران لشکر ۴۱ ثار... (ع) کنگره شهدای ۶۵۰۰ شهید استان کرمان، طبق برنامه پیش‌بینی‌شده در تاریخ ۱۳۷۷/۳/۳ در سالروز آزادسازی خرمشهر برگزار شد. ضمن این‌که با افتتاح موزه دفاع‌مقدس که اولین و بی‌نظیرترین موزه در نوع خود بود اقدامی شایسته در جمع‌آوری، حفظ، به، و صیانت از آثار شهیدان و یادگارهای به‌جامانده از هشت سال دوران دفاع‌مقدس صورت گرفت. جالب است که اشاره کنم در آن دوران حاج‌قاسم عزیز علاوه‌بر امور متعددی که بر عهده داشت، حوصله و دقت زیادی در بازخوانی و نظارت بر نگارش زندگی‌نامه شهدا، انتخاب نویسندگان و بررسی کتب تهیه‌شده داشتند. به گونه‌ای که همه کتاب‌ها را قبل از چاپ می‌خواندند و اگر اشکال یا ایرادی داشت، تصحیح و بر اصلاح آن قبل از چاپ تاکید می‌کردند.

در کنار همه این کارها که از جنس کارهای فرهنگی و هنری و به نوعی ماندگار و ارزشمند بود، از دیگر موضوعاتی که شخصاً برای برگزاری یادواره پیگیری می‌کردند، تهیه و طراحی تصاویر شهدا و طراحی آنها روی کاشی بود. طرحی خلاقانه که ضمن بهره‌مندی از ظرفیت هنرهای بومی، تصاویری ماندگار و چشم‌نواز از شهیدان را در قاب نگاه بازدیدکنندگان از این آثار قرار می‌داد. همچنین بازدید حضوری و دائمی از موزه و نظارت بر روند طراحی ماکت متحرک عملیات والفجر ۸ که روزانه انجام می‌شد. از دیگر کارهایی بود که حاج‌قاسم با شوق و علاقه‌مندی پیگیر انجام و نهایی شدن آن بود. ماکت که گرچه در حجمی کوچک‌تر از نمونه واقعی آن

سیروس دهقان‌شیری در کنار سردار دل‌ها، حاج قاسم سلیمانی و شهید پورجعفری

ساخته می‌شد، ولی می‌توانست یک بار دیگر بزرگی‌ها و جانفشانی‌های بچه‌های کرمان و سیستان و بلوچستان و دیگر رزمندگان شجاع عملیات والفجر ۸ را به خوبی به نمایش بگذارد. همه این موضوعات راز این جهت مطرح کردم که بگویم وجه فرهنگی و شخصیت اجتماعی و مردمی حاج‌قاسم، در کنار وجوه نظامی، سیاسی و فکری ایشان، سردار دل‌ها را تبدیل به فردی متمایز، دوست‌داشتنی و موثر کرده بود و اگر امروز آثار وجودی ایشان همچنان تاثیرگذار و ماندگار است، رمز و راز آن در وجه شخصیت فرهنگی و مردم‌دار سردار دل‌هاست.

[۴] همان‌طور که خودتان در کتاب هم‌راه اشاره کرده‌اید، گفتن و شنیدن از سردار شهید سلیمانی پایانی ندارد اما به نکتان عنوان پایانی این گفت‌وگو، اگر نکته دیگری مورد نظرتان است بفرمایید.

بله، همین‌طور است که گفتید. حاج‌قاسم، در عین سادگی و بی‌ریایی آن قدر انسان مقید، مهربان و خودساخته‌ای بود که لحظه لحظه زندگی و همراهی ۱۵ ساله‌ای که من افتخار آن را داشتم، همه‌اش پر از لحظاتی برای آموختن بود، لحظات گذرایی که امروز و پس از شهادت مظلومانه ایشان و یاران باوفایش، اهمیت آن بیشتر درک می‌شود اما به عنوان نکته پایانی ما یلهم اشاره کنم که شخصیت فرهنگی و مردمی سردار سلیمانی بعد کمرش‌ناخته‌شده و اتفاقاً بزرگ‌ترین ویژگی آن شهید بزرگوار بود. بدین معنی که حاج‌قاسم با شناخت و معرفتی که نسبت به اسلام عزیز و رهبری عالیقدر آن داشت، تمامی هستی و حیات بابرکتش را وقف اسلام و ایران عزیز کرده بود و به همین دلیل هم بعد از زندگی سراسر مبارزه و ازخودگذشتگی و همراه با تلاش و کوشش ایشان، شهادتش نیز باعث ماندگاری و تاثیرگذاری بیش از بیش در حوزه مقاومت و پایداری و جوشش جوانه‌های امید برای داشتن ایرانی آباد و سرفراز شد، روحش شاد و اندیشه‌های بزرگش مانا و ماندگار.

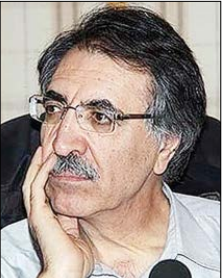
برای شنیدن کلیپ صوتی کتاب «همراه» کی‌آرکد روبه‌رو را اسکن کنید

مردی که شیفته عرفان اسلامی است

امروز هشتاد و سومین سالروز تولد حسین الهی‌قمشه‌ای، نویسنده و مترجم است که او را با سخنرانی‌های عرفانی‌اش در تلویزیون می‌شناسیم. وی که فرزند استاد فقید محیی‌الدین مهدی الهی‌قمشه‌ای، فقیه و حکیم معاصر و مترجم نامدار قرآن کریم است، آثاری در شرح آثار شاعران و نویسندگان کلاسیک ادبیات فارسی مانند مولانا، سعدی، حافظ، عطار و شیخ محمود شبستری نگاشته است. در این عکس او را کنار دوستان‌داران آتارش در نمایشگاه کتاب تهران می‌بینید.

آیین یادبود سیداحمد وکیلان برگزار می‌شود

آیین یادبود زنده‌یاد سیداحمد وکیلیان، فرهنگ‌پژوه و کارشناس فقید فرهنگ عامه، روز جمعه ۱۵ دی از ساعت ۱۶ تا ۱۷ و ۲۰ دقیقه در مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی برگزار می‌شود. به‌گزارش فرهنگ‌پژوه آلمانی بخش می‌شود. از بخش‌های دیگر این برنامه، اجرای برنامه‌های مرثیه‌خوانی، شاهنامه‌خوانی و بخش کلیبی توسط مرکز تحقیقات صداوسیماست. از جمله آثار وکیلیان می‌توان به تمثیل و مثل، قصه‌های مردم، رمضان در فرهنگ مردم، حضرت علی در قصه‌های عامیانه، مثل‌ها و افسانه‌های ایرانی، افسانه‌های ایرانی به روایت دیروز و امروز، محرم در فرهنگ مردم و تاریخ به روایت مردم اشاره کرد.

انتقاد از نقایص و تخلفات طرح‌های تخفیف فصلی

علی رضائی، مدیرعامل خانه کتاب و ادبیات ایران در خصوص ایده «سامانه خرید از کتابفروشی‌ها» گفت: یکی از موضوعات این است یارانه‌ای که تخصیص داده می‌شود باید صرف کتاب شود. همانند کاری در نمایشگاه کتاب اتفاق افتاد. یارانه نباید امکان نقد و مصرف شدن در حوزه‌ای غیر از کتاب را داشته باشد. در این سامانه امکان نقد شدن یارانه با صرف شدن آن در حوزه‌های دیگر بسیار پایین است. تخلفات در طرح تخفیف فصلی زیاد بود و فروش کالا با آن انجام می‌شد. نباید سیاست توزیع یارانه منجر به افزایش حجم کالا و ایجاد گردش بیشتر برای کالا شود بلکه باید موجب افزایش گردش کتاب شود. رضائی تصریح کرد: همچنین طرح فصلی محدود به شهرهای دارای کتابفروشی بود که عمدتاً هم در شهرهای بزرگ هستند. برای همین باید تدبیری می‌شد که همه مردم از این یارانه بهره‌مند شوند. در طرح قبلی هم کتابفروشی‌های بزرگ‌تر بیشتر از یارانه بهره‌مند می‌شدند و برای اولین بار یارانه همه کتابفروشی‌ها مساوی قرار گرفت تا همه به میزان ارائه خدماتی که دارند بهره‌مند شوند./ فارس

پیشنهادی برای انیمیشن‌سازان

آرش شفاهی
گروه فرهنگ و هنر

«آسنا و راز کنیسه» اثر سمانه خاکبازان از کتاب‌هایی است که به‌تازگی برای گروه سنی نوجوانان منتشر شده است.

این کتاب با بازسازی دوران صدر اسلام و استفاده از روایتی تاریخی قصد دارد نوجوانان امروز را با حوادث دوران صدر اسلام به‌خصوص واقعه غدیر آشنا کند. ممکن است با همین خلاصه شما هم به این فکر بپفتید که با کتابی شعاری، بدون تحرک و سرشار از جملات و توصیفات خسته‌کننده روبه‌رو هستیم. واقعیت این است که بیشتر کتاب‌های تاریخی و مذهبی که برای گروه‌های سنی کودک و نوجوان نوشته می‌شود، ازاین دسته هستند. کتاب‌هایی که فقط روایت‌های تاریخی مشهور را با زبانی کودکانه‌تر، دوباره روایت می‌کنند و با یک نتیجه‌گیری اندرگرفته هم به پایان می‌رسند. ولی آسنا و راز کنیسه از این دسته کتاب‌ها نیست. نویسنده جوان کتاب برای این‌که اثرش را بنویسد، زحمت و مارتت کشیده است. خود او در نتشتی گفته است:

« سعی ما بر این بود که نکته‌های مفقود مانده با متفاوتی از تاریخ را برای نوجوانان روایت کنیم. این ایده نخست در ذهن خودم بود و هنگامی که آن را با جمعی از دوستان مطرح کردم، تصمیم گرفتیم در قدم اول غدیر را به عنوان اتفاقی بزرگ و مهم در تاریخ شیعه مورد توجه قرار دهیم. برای این موضوع شروع به مطالعه کردیم تا ببینیم از چه منظری به این موضوع توجه نشده است و چیزهایی را که مفقود بوده‌اند، از دل تاریخ بیرون بکشیم و به جریان‌های موازی غدیر بپردازیم. یکی از موضوعاتی که انتخاب شد، مسأله یهود بود که در ادبیات داستانی برای نوجوانان به آن توجهی نشده است. جمع چهار نفره‌ای بودیم که تصمیم گرفتیم به این موضوع بپردازیم و از این جمع تاکنون کتاب‌های دوفتر منتشر شده است که یکی کتاب آسنا و راز کنیسه بوده است و دیگری، کتاب «در اسارت نفرت» نوشته عطیه‌سادات صالحیان که هر دو کتاب را نشر مهرستان منتشر کرده است. این کتاب، اثری تحقیق‌محور بود و برپای تحقیق در این باره بالغ بر ۵۰ کتاب و بیش از ۱۰۰ مقاله را مطالعه کردم تا بتوانم به بافت گیاهی، جغرافیا و وضعیت اجتماعی آگاهی پیدا کنم و یک بخش از تحقیقات هم به شخصیت خود حضرت علی (ع) و موضوع یهودیت برمی‌گشت که در این خصوص کتاب‌های اصلی درباره دین یهود را مطالعه کردم. « همچنان که می‌بینید، نویسنده برای طرح موضوع خود، ایده و راهبرد داشته است. اتفاقاً وقتی کتاب را هم می‌خوانیم، می‌بینیم او برای روایت داستانش، به خلق شخصیت و ایجاد موقعیت‌های داستانی اقدام کرده است. کشمکش در داستان وجود دارد و نویسنده سعی نکرده با دیالوگ و توصیف، زحمت خود را کم کند. به همین دلیل مخاطبان نوجوان اگر بتوانند با زبان تقریباً کهن‌گوی کتاب کنار بیایند، می‌توانند یک داستان جذاب و دارای کشش و تعلیق بخوانند و در کنار آن، به صورت غیرمستقیم اطلاعات تاریخی درباره ماجرای غدیر و فضایل حضرت علی (ع) پیدا کنند. آسنا و راز کنیسه می‌تواند پیشنهاد خوبی برای کسانی باشد که دوست دارند یک اثر انیمیشن سینمایی با موضوع تاریخ اسلام خلق کنند. چرا که نویسنده زحمت آپرا را کم کرده و همه چیز برایشان مهیاست؛ یک داستان پرکشش که هم حادثه در آن هست و هم ردپای کمرنگی از عشق که به تلافیف ماجراجاکم می‌کند، یک قهرمان دختر نوجوان که یک مأموریت حساس به او سپرده شده است و مخاطب را به دنبال خود می‌کشد و کشمکش‌های پیاپی شخصیت برای انجام مأموریت خود. شاید با اضافه شدن یکی دو کاراکتر که بتوانند کمی شادی و طنز به فضا اضافه کنند، یک فیلم پویانمایی خوب از این کتاب بیرون بیاید.

